

AUGUST LANGHOFFER

zaslužni hrvatski zoolog i entomolog

Kiszács kraj Novog Sada u Ugarskoj, 17. IV. 1861. – Zagreb, 28. III. 1940.
povodom 150. obljetnice rođenja i 70. obljetnice smrti

BRANKO BRITVEC

Dugi dol 51, 10000 Zagreb

August Langhoffer sin je učitelja Johanna Tobiasa Langhofferera i Emilije r. Reuss. Osnovnu školu i gimnaziju pohađao je u Novom Sadu i Osijeku, a završio u Sarvašu kraj Osijeka. Prirodoslovni studij započeo je u Zagrebu, a završio u Beču te je 1888. doktorirao u Jeni disertacijom *Beiträge zur Kenntnis der Mundteile der Dipteren*. Kao srednjoškolski profesor službovao je na gimnaziji u Rijeci, Nautičko-trgovačkoj školi u Bakru, gimnazijama u Senju, Osijeku i Zagrebu. Habilitirao je 1895. za privatnog docenta iz entomologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu tezom *Razvoj socijalnih odnošaja kod kukaca*.

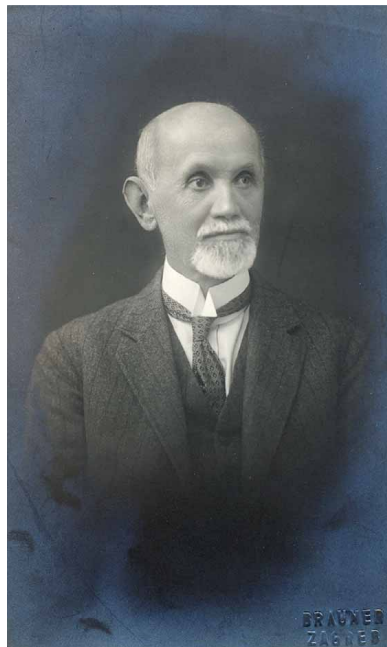
God. 1895/96. počeo je predavati entomologiju, a od 1901/02. do 1926/27. predavao je i druge predmete iz zoologije na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Istodobno je (1901) naslijedio S. Brusinu na mjestu ravnatelja Zoologijskog odjela Hrvatskoga narodnog muzeja u Zagrebu. Na novootvorenom Medicinskom fakultetu u Zagrebu 1918. povjeren mu je dio predavanja iz opće biologije (zoologija), a predavao je 1918/19. i na Šumarskoj akademiji u Zagrebu. Od 1919. do 1929. honorarno je predavao gospodarsku i šumarsku entomologiju na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu. Umirovljen je 1927. godine.

Kao zoolog A. Langhoffer bavio se pretežno entomologijom te proučavao dvo-krilce (Diptera) i opnokrilce (Hymenoptera), njihovu morfologiju, osobito građu usnog ustroja. Proučavao je kopnenu i vodenu faunu i prvi je počeo sustavno istraživati faunu hrvatskih špilja te je u svojim raspravama opisao gotovo stotinu špilja. U znanstvene svrhe putovao je po svim hrvatskim krajevima, Jadranskom moru, Sredozemlju, Švicarskoj te po Kavkazu. Langhoffer je razvio živu znanstvenu i organizacijsku djelatnost te je okupio oko sebe desetak hrvatskih entomologa (A. Korlevića, I. Hochetlingera, R. Weingärtnera, Gj. Koču, A. Grunda, E. Rösslera, B. Hergulu, V. Vogrina, K. Babića, D. Taborskog i druge) i bodrio ih na rad. Sa Stj. Gjurašinom poduzeo je 1901. prva florističko-faunistička istraživanja na Đurđevačkim peskima. S A. Korlevićem osnovao je 1909. Entomološku sekciju Hrvatske

biološke centrale kao prvi oblik organiziranog entomološkog rada u Hrvatskoj, ali i na širem području.

Langhoffer je bio vrlo plodan pisac. Objavio je više od 330 znanstvenih i stručnih radova te popularnih prikaza iz opće i primijenjene entomologije, zoologije, zaštite prirode, ekologije, zdravstva, lovstva i ribarstva, zoološke nomenklature, terminologije i nastave. Ističe se njegov popis 751 vrste kornjaša Hrvatske (1899), zatim popis 260 vrsta i varijeteta stjenica (Heteroptera) Hrvatske (1899) te radovi o cvrčcima (Cicadina) Hrvatske (1912, 1913). Skupio je zbirku oko 15 000 dvokrilaca (Diptera) Hrvatske koja se čuva u Hrvatskome prirodoslovnom muzeju u Zagrebu. Opisao je 1321 vrstu dvokrilaca iz 50 porodica (1917, 1918, 1919, 1921, 1928) i objavio do tada najpotpuniji prikaz tih kukaca u našim krajevima. Zatim je opisao (1915, 1921) 102 vrste potkornjaka (Scolytidae) Hrvatske.

Objavio je i popis riba hrvatske faune (1904). Osim njih proučavao je pražive, mekušce, crve, rakove, stonoge, ptice i šišmiše. Pisao je o štetnicima u polju, šuma, kući i skladištu te o primjeni zrakoplova u zaštiti šuma (1927). Osobito je proučavao gubara i problem sušenja naših hrastovih šuma, te je samo iz primijenjene entomologije objavio više od 100 priloga. Vrlo je zanimljivo njegovo upozorenje na kalifornijskog crvca (San Jose uš, 1895) koji se kod nas pojavio 34 godine kasnije. Objavio je bibliografiju faune kornjaša (Coleoptera) Hrvatske (1916, 1918) sa 119 bibliografskih jedinica. Pisao je o zoološkoj nomenklaturi i terminologiji te je iz 22 udžbenika koji su se upotrebljavali u školama u Hrvatskoj od 1850. do 1895. objavio (1897) oko 3000 narodnih naziva za oko 600 vrsta ili skupina kukaca te hrvatske nazive za zoološke pojmove (1915, 1918). Među prvima objavio je više radova o muzeju te o školskim zoološkim zbirkama.

Vrstama i nižim oblicima kukaca davao je imena hrvatskih toponima ili povijesnih događaja, kao *istrianus*, *starogradensis*, *karstianus*, *uskokensis* i dr. Bio je dugogodišnji član Hrvatsko-slavonskog šumarskog društva te »začasni« član Hrvatskoga prirodoslovnog društva. Godine 1925. odlikovan je državnim Ordenom sv. Save III. reda.

Njegovim su imenom nazvane vrste i podvrste kukaca: *Anophthalmus langhofferi* Csiki, 1913 (Carabidae, Coleoptera), što je naš najveći slijepi kornjaš, *Duvalius (Neoduvalius) langhofferi* Csiki, 1913 (Carab., Col.), *Astagobius angustatus langhofferi* Obenberger, 1916 (Catopidae, Col.), *Spelaeobates pharensis langhofferi* G. Müller, 1931 (Catop., Col.) i *Cheilosia langhofferi* Becker, 1894 (Syrphidae, Diptera).

* * *

Najljepše se zahvaljujem gospođi Željki Devidić iz Zagreba za sliku Augusta Langhoffera.

Nekrolozi o A. Langhofferu:

BABIĆ, K.: † August Langhoffer. – *Nastavni vjesnik*. 1939-40. 48. 5. 303-304.

Z. V. [VINCE]: August Langhoffer. – *Novosti*. 1940. 93: 11.

BOBINAC, I.: U spomen Augustu Langhofferu. – *Pčela*. 1940. 6: 94.

(ie) [Ivan ESIH]: † Dr. August Langhoffer [Očuh književnog kritičara Ive Hergešića]. – *Obzor*. 1940. 75: 1.

Anonim: Umro je dobar čovjek i vrijedan učenjak [A. Langhoffer]. – *Jutarnji list*. 1940. br. 10124: 12.

Anonim: Umro je prof. Langhoffer. – *Priroda*. 1940. XXX. 5: 157–158.

Anonim: Prof. Dr. August Langhoffer gestorben. – *Morgenblatt*. 1940. 78: 1.

A. Langhoffer je objavio nekrologe deset prirodoslovaca:

Julija Stigler rođj. Pichler – hrvatska entomologica (Nekrolog). – *Glasnik Hrv. naravosl. dr.* 1901. 13. 1–3: 91–92.

† J. Pavel (Nekrolog, 1842 – 15. V. 1901). – *Ibidem*. 1901. 13. 4–6: 208.

Petar Baraga (Nekrolog, † 14. IV. 1902). – *Ibidem*. 1903. 14. 1: 158.

Mirko Šnap (Nekrolog, † 30. I. 1905). – *Ibidem*. 1906 (za 1905). 17. Druga polovina: 235–236.

Narcis Damin (Nekrolog, 27. X. 1845 – 26. VIII. 1905). – *Ibidem*. 1905. 18. 1: 78–80. i 1927.

Spiridion Brusina (Nekrolog, 11. XII. 1845 – 21. V. 1908). – *Ibidem*. 1909. 21. 128–129.

Juraj Kolombatović, 8. XII. 1843 – 21. VIII. 1908. (Nekrolog s bibliografijom) – *Ibidem*. 1909. 21. 130–131.

Prof. Ant. Korlević. – *Ibidem*. 1915. 27: 1–6.

Ernst Haeckel (Nekrolog, 16. II. 1834 – 9. VIII. 1919). – *Priroda* 1919. 9. 8. 193–195. i *Novosti*, 1919. 13. 216: 2–3.

L. [Langhoffer]: † Đuro Koča. – *Glasnik Hrv. prir. društva*. 1924. 32. 1–2: 68.

A. Langhoffer – prikazi i recenzije:

1896: Streifzüge durch Wald und Flur von B. Landsberg. Leipzig, 1895. – *Nastavni vjesnik*. 4. 169–170.

1899: Vj. Pokornog Prirodopis životinja za niže razrede srednjih učilišta. 8. izd. od A. Korlevića, Zagreb, 1899. – *Nastavni vjesnik*. 8. 3: 378–381.

1900: Entomologija u djelu: A magyar birodalom állatvilága. – *Glasnik Hrv. naravosl. dr.* 12. 1–3: 150–151.

- 1900: Fauna u djelu: Führer durch Dalmatien od R. E. Petermanna, Beč, 1899. – *Glasnik Hrv. naravosl. dr.* 12. 1–3: 151.
- 1901: Hamann Prof. Dr. Otto: Europäische Höhlenfauna – *Glasnik Hrv. naravosl. dr.* 13. 1–3: 90.
- 1903: Die Buša. Eine Studie über das in Königreichen Kroatien und Slawonien heimische Rind. Von O. Frangeš, 1903. – *Glasnik Hrv. naravosl. dr.* 15. Prva polovina. 140–141.
- 1907: Pater Wasmann i moderna biologija. Prikaz: Die moderne Biologie und die Entwicklungstheorie. – *Savremenik.* 2. 7: 441–443.
- 1910–1911: Dr. O. Rabes und Prof. Dr. E. Leonhardt: Leitfaden der Biologie für die Oberklassen höherer Lehranstalten. Quelle u. Meyer, 1910. – *Nastavni vjesnik.* 14. 8: 636–638.
- 1913: Goethe Dr. Karl Wilhelm: Das System der höheren Schulen Amerikas und der biologischen Unterricht, Leipzig und Berlin, 1913. – *Nastavni vjesnik.* 22. 7: 528–531.
- 1916: Ćurčić Vejsnil. Narodno ribarstvo u Bosni i Hercegovini. – *Gospodarska smotra,* 7. 4–6: 191–192.
- 1925: Mih. Gradojević: *Thecodiplosis brachyptera* Schwaeg [Cecidom., Dipt.]. Škudce borových na Slovensku. – *Šumarski list.* 49. 3: 196–197.
- 1924: Prof. Seitner o smrekovom potkornjaku. – *Šumarski list.* 48. 12: 617–621.
- 1927: Ružička: Erfahrungen über die None (*Liparis monacha*) – *Šumarski list.* 2: 103–104.
- 1927: Dr. Veronov i njegov predavanje na X. internacionalnom kongresu zoologa u Budimpešti u petak 8. septembra 1927. – *Jugoslavenski Lloyd.* 221: 5.
- 1927: Prof. Prell o pogibelji za pčelarstvo uporabom otrovnih tvari proti kukcima štetočinjama. – *Pčela.* 8. 1: 8–9.
- 1928: Ujhely o neprijateljima gubara. – *Šumarski list.* 52. 6–7: 292–293.
- 1928: Matusovits o kornjašu *Anonala vitis* kao štetočinja na drveću. – *Šumarski list.* 52. 6–7. str. 293.

Bibliografski i drugi napisi o A. Langhofferu (kronološki):

- X., 1902: Kako se predaje zoologija na zagrebačkom sveučilištu. O lošem predavanju prof. Langhoffera. – *Novi list.* 5. br. 70.
- KRMPOTIĆ, I(van), 1912: Prikaz Blütenbeobachtungen ... iz 1910. – *Glasnik Hrv. prir. društva.* 24. 2–3: 194–200.
- BABIĆ, K.: 1912: Crvi nametnici s osobitim obzirom na čovjeka, napisao Langhoffer August. – *Nastavni vjesnik.* 20. 8: 635–637.
- ŠUKLJE, F., 1912–13: Dvije knjige za opću naobrazbu. – *Nastavni vjesnik.* 21. 1: 59–62.
- HIRTZ, M., 1925 (za 1924): Biografije zoologa. – *Glasnik Hrv. prir. društva.* 36. str. 138.
- HIRTZ, M. 1925: Langhoffer August. – U (LASZOVSKI, E., ur.): Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925–1925. Zagreb. str. 158.
- A. P., 1926: Isušivanje i kolonizacija Posavine. Povodom javnog predavanja A. Langhoffera i Seiwertha, 6. I. 1926. – *Novosti.* 20. 104: 10; 105: 9; 106: 9.
- BOBINAC, I., 1926: Liječenje biljem od A. Langhoffera. – *Pčela.* 7. 7: 106–107.
- BABIĆ, K., 1928: Hrvatska fauna i radovi oko nje. – *Glasnik Hrv. prir. društva.* 39. i 40. (za god. 1927. i 1928). str. 139, 146, 152–153, 155–156, 161, 166–167.
- STANOJEVIĆ, St., 1929: Narodna enciklopedija srpsko-hrvatsko-slovenačka. 4. knjiga, S-Ž. Zagreb. str. 1293.
- BABIĆ, K., 1935: Razvitak hrvatske zoologije. – *Obzor – spomen knjiga 1860–1935.* Zagreb. 181–182.
- ŠPÖRER, A., 1940: 90. godišnjica bakarske nautike. – Primorski štamparski zavod. str. 32.
- BABIĆ, K., 1943: Starija hrvatska zoologija. – *Rinascita* (Preporod). Zagabria. 2. 78: 11.
- KURIR, A., 1943: Schrifttumsnachweis über die angewandte und theoretische Entomologie Kroatiens. Wien. 86 Seiten. (Prikaz djela BRITVEC, B., *Acta entomologica Jugoslavica.* 20. Suppl. 1984. 122–126.

- KAUDERS, A., 1947: Šumarska bibliografija. *Bibliographia forestalis* (1846–1946). – Šumarska sekcija Društva inženjera i tehničara NR Hrvatske. Zagreb. str. 76–77, 82.
- OGRIZEK, A. (ur.), 1960: Spomenica povodom 40-godišnjice Poljoprivrednog fakulteta 1919/20–1959/60. Zagreb. str. 94 i 221–222.
- FINK, N., 1962: Langhoffer August, entomolog. – Enciklopedija Jugoslavije. Zagreb. 5. Jugos-Mak. str. 469.
- NEIDHARDT, N. & ANDROIĆ, M. (ur.), 1963: – Šumarska nastava u Hrvatskoj 1860–1960. Zagreb. str. 98, 106, 119, 169, 201–202, 206, 384, 451.
- KAUDERS, A., 1963: Langhoffer, August, zoolog i direktor Zoološkoga odjela Narodnog muzeja u Zagrebu. – Šumarska enciklopedija. Zagreb. 2. Kos-Žut. str. 69.
- RAIĆ, L., 1964: Bibliografija članaka objavljenih u »Lovačkom vjesniku« od 1892. do 1963. godine. – *Lovački vjesnik*. 1–2. Travanj-svibanj. L-M. str. 33–34.
- KOVAČEVIĆ, Ž. & PANJAN, M., 1969: Naučni i stručni rad Instituta za zaštitu bilja kroz 60 godina. Zbornik radova Savjetovanja o novijim dostignućima u zaštiti bilja. Zagreb, 13–14. II. 1969. – Savez poljoprivrednih inženjera i tehničara SR Hrvatske. Sekcija za zaštitu bilja. 1–44.
- KOVAČEVIĆ, Ž., 1977: Langhoffer August, entomolog. – Poljoprivredna enciklopedija. Zagreb. 3. Pros-Ž. 653.
- ČANADIJA, Stj., 1974: Hrvatski narodni zoološki muzej od osnutka do danas. U (MATONIČKIN, I., ur.): Spomenica sto godina znanstvenog i nastavnog rada iz zoologije na Sveučilištu u Zagrebu. Hrvatski narodni zoološki muzej od osnutka do danas. Zagreb. str. 15–22.
- GAMULIN-BRIDA, H. & LUI, A., 1974. Znanstveni i nastavni rad iz zoologije na Sveučilištu u Zagrebu od osnutka Katedre za zoologiju 1874. do 1950. godine. U (MATONIČKIN, I., ur.): Spomenica sto godina znanstvenog i nastavnog rada iz zoologije na Sveučilištu u Zagrebu. Hrvatski narodni zoološki muzej od osnutka do danas. Zagreb. str. 31–34.
- ***1974: Biografije članova Hrvatskoga narodnog zoološkog muzeja i Zoologijskog zavoda. U (MATONIČKIN, I., ur.): Spomenica sto godina znanstvenog i nastavnog rada iz zoologije na Sveučilištu u Zagrebu. Hrvatski narodni zoološki muzej od osnutka do danas. Zagreb. str. 47–48.
- ***1974: Izvod zoologijskih i srodnih kolegija iz redova predavanja Mudroslovnog, Filozofskog i Prirodoslovnog-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U (MATONIČKIN, I., ur.): Spomenica sto godina znanstvenog i nastavnog rada iz zoologije na Sveučilištu u Zagrebu. Hrvatski narodni zoološki muzej od osnutka do danas. Zagreb. str. 80–85.
- ILIJANIĆ, Lj., 1974: Popis objavljenih radova članova Zoologijskog zavoda i Hrvatskog narodnog zoološkog muzeja. U (MATONIČKIN, I., ur.): Spomenica sto godina znanstvenog i nastavnog rada iz zoologije na Sveučilištu u Zagrebu. Hrvatski narodni zoološki muzej od osnutka do danas. Zagreb. str. 154–158.
- LACKOVIĆ, V. (ur.), 1974: Sto godina šumarstva Bilogorsko-podravске regije. – Bjelovar. str. 230.
- PRPIĆ, B., ANTOLJAK, R. & PIŠKORIĆ, O. (ur.), 1976: Povijest šumarstva 1846–1976. kroz stranice Šumarskog lista. str. 110–113, 115, 184, 299, 329, 335, 376.
- SIMOVA-TOŠIĆ, D. & PEROVIĆ, F., 1979: Tipulidae (Diptera) u zbirci Hrvatskoga narodnog muzeja u Zagrebu. – *Acta entomologica Jugoslavica*. 15. (1–2): 139–144.
- DURBEŠIĆ, P., 1984. Počeci entomoloških istraživanja u Hrvatskoj s bibliografijom (od prvih pisanih podataka do osnutka Jugoslavenskog entomološkog društva 1926. godine). – *Acta entomologica Jugoslavica*. 20. Suppl. 7–56.
- ČEČUK, Lj., BELICZA, B. & ŠKRBIĆ, M. (ur.), 1985: Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Stvarnost. Zagreb. str. 346.
- ŠEPER, M., 1993: Langhoffer August, Entomologe. – Österreichisches biographisches Lexikon 1815–1950. 5. Lan-Mai. 9–10.
- BRITVEC, B., 1995: Entomologija u Hrvatskoj – pregled događaja. – *Entomologia Croatica*. 1: 40–58.

- KUČAN, Ž. (gl. ur.), 1996: 120 godina nastave prirodoslovlja i matematike na Sveučilištu u Zagrebu 1876–1996. [Spomenica PMF] str. 33, 36, 218, 219, 264.
- PRPIĆ, B. (ur.), 1996: Hrvatsko šumarsko društvo 1846–1996. Zagreb. str. 179.
- BRITVEC, B. & MILOŠEVIĆ, B., 1998: Entomološka istraživanja kvarnersko-goranskog područja. Radovi znanstvenog savjetovanja u Rijeci 23–24. X. 1996. povodom 120. godišnjice utemeljenja i 50. godišnjice osnutka Prirodoslovnog muzeja Rijeka. Prirodoslovni muzej Rijeka. Prirodoslovna biblioteka, I. Rijeka. str. 129–144.
- PRPIĆ, B. (ur.), 1998: Langhoffer, August. – Hrvatski šumarski životopisni leksikon. 3. L-P. Zagreb. str. 10.

Popis radova A. Langhoffera

- 1888: Beiträge zur Kenntnis der Mundteile der Dipteren (Inaugural-Disertation der Philosophischen Fakultät) Jena. 1–33.
- 1890: Mimicrija kukaca. – Godišnje izvješće Kr. male realne gimnazije u Senju za šk. god. 1889–90. 1–32.
- 1891: Gornje čeljusti dvokrilaca. Sadržaj: Dolichopoda – Empididae, Syrphidae. – Godišnji izvještaj Realne gimnazije u Senju za šk. god. 1890–91. 1–35.
- 1893–94: Simbioza. – *Pobratim*. 4. 16: 248–259.
- 1893–94: Bakterije. – *Pobratim*. 4. 20: 318–320.
- 1894–95: Mimikrija. – *Pobratim*. 5. 1: 13–14; 2: 28–29.
- 1894–95: Čaplja i vodomar. – *Pobratim*. 5. 12: 185 + 191.
- 1894–95: Biljnik [Herbar]. – *Pobratim*. 5. 13: 205–206.
- 1895: Čeljusti Hymenoptera imenito Apida. – *Rad JAZU*. Knj. 122: 219–220.
- 1895–96: Krikci u vodi. – *Pobratim*. 6. 13: 206–207.
- 1895–96: Motrite kukce mrtve i žive. – *Pobratim*. 6. 20: 323–324.
- 1895–96: Meliponke (o pčeli) – *Pobratim*. 6. 3: 47.
- 1895–96: Lov na nosoroge u zemlji Somaliji. – *Pobratim*. 10: 158–159.
- 1896: Razvoj socijalnih odnošaja kod kukaca. Pokusno predavanje za habilitaciju na Sveučilištu Franje Josipa I. 16. I. 1895. – *Glasnik Hrvatskoga naravoslovnoga društva*. 8. 1–6: 68–80 (1–13). – Isto: *Delo*. 1895. 2. 100–101. (ćir.)
- 1896: Entomološki pabirci sa puta »Margite« uz neke druge entomološke podatke za Dalmaciju. – *Glasnik Hrv. narav. društva*. 9. 1–6: 346–358. (1–15)
- 1896: Prirodopisna zbirka u našim srednjim školama. – *Nastavni vjesnik*. 4: 1–9.
- 1896: Njekoliko riječi o medu. – *Hrvatska pčela*. 14. 1–2: 5–6.
- 1896–97: Jela. – *Pobratim*. 7. 8: 123–124.
- 1896–97: Omorika i bor. – *Pobratim*. 7. 12: 187–188.
- 1896–97: Proljeće. Prirodopisna crtica. – *Pobratim*. 7. 16: 251–252.
- 1896–97: Ljeto. Prirodopisna crtica i riječ za praznike. – *Pobratim*. 7. 20: 322–323.
- 1897: Prilog poznavanju ustnih česti Hymenoptera, I. Apidae. – *Rad JAZU*. Knj. 133. 25–94 + 1 tabla.
- 1897: Prilog za nomenklaturu kukaca u opsegu za srednjoškolsku obuku. – *Nastavni vjesnik*. 5. 175–189, 305–315.
- 1897: Zaključni govor dru Goliku. – *Nastavni vjesnik*. 5. 351.
- 1897: Život mrava. – *Narodne novine*. 63. br. 43.
- 1897–98: Jesen. Prirodopisna crtica. – *Pobratim*. 8. 3: 43–44.
- 1897–98: Zima. Prirodopisna crtica. – *Pobratim*. 8. 10: 158–159.
- 1898: Beiträge zur Kenntnis der Mundteile der Hymenopteren, I. Apidae. (Autoreferat). – *Biologisches Centralblatt*, Leipzig. 18. Nr. 16: 609–613.
- 1898: Dudov svilac. Prirodopisna crtica. – *Pobratim*. 9. 20: 467–468.
- 1898: Štetne gusjenice na lozi. – *Gospodarski list*. 46. 10: 79.

- 1898: Kukuruzni leptirić. – *Gospodarski list*. 46. 11: 91–92; 12: 99.
- 1898: Kalifornijski crvac. – *Gospodarski list*. 46. 15: 125–126.
- 1898: Štetna sovica na lozi. – *Gospodarski list*. 46. 24: 196.
- 1898–99: Vjeverica. Prirodopisna crtica – *Pobratim*. 9. 12: 274–275.
- 1899: Prilozi entomološkoj fauni Hrvatske. Rhynchota Hrvatske. – *Rad JAZU*. Knj. 141. 11–26.
- 1899: Prilozi entomološkoj fauni Hrvatske, I. Kornjaši. – *Rad JAZU*. Knj. 141. 50–81.
- 1899: Kruškova stjenica. – *Gospodarski list*. 57. 14: 108.
- 1899: Jabukov crvac. – *Gospodarski list*. 58. 11: 85.
- 1899: U šumama štetni kukci Hrvatske i Slavonije [I.] – *Šumarski list*. 23. 5: 225–240.
1899. Put na Klek. – *Hrvatski planinar*. 2. 7: 101–102.
1899. U Žumberku. – *Hrvatski planinar*. 2. 8: 123–125.
- 1899–1900: Divokoza. – *Pobratim*. 10. 3: 60; 5: 110–111.
- 1899–1900: Paome. – *Pobratim*. 10 11: 259–261; 12: 286; 13: 311–312.
- 1900: Hrastov crvac (*Kermes reniformis*). – *Šumarski list*. 24. 2: 97–99.
- 1900: Još nješto o bagremovom crvcu (*Lecanium robiniarum* Dougl.). – *Šumarski list*. 24. 3: 176–177.
- 1900: Usjevom štetni crv. – *Gospodarski list*. 48. 8: 58.
- 1900: Usjevom štetne muhe. – *Gospodarski list*. 48. 9: 66–67.
1900. Ornitološka bilješka. – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 11. 1–6: 41.
1900. Što sve oponašaju kukci, kako i zašto? – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 12.. 1–3: 144–147.
- 1900: *Peritelus familiaris* Boheman. – *Šumarski list*. 24. 246–247.
- 1900: Primjetbe o gubaru (*Ocneria dispar*). – *Šumarski list*. 24. 6: 352–360.
- 1900: U šumama štetni kukci Hrvatske i Slavonije. [II.] – *Šumarski list*. 24. 5: 259–274. (1–18)
- 1900: Iz knjige prirode. Iz života biljaka. – *Vienac*. 32. 17: 266–269; 18: 284–285.
- 1900: Lov i ribarstvo na svjetskoj izložbi u Parizu. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 9. 11: 132–134.
- 1900: Pabirci sa izložbe u Parizu. – *Gospodarski list*. 48. 22: 170–172; 23: 177–178.
- 1900–1901: Doba krede. – *Pobratim*. 11. 17: 413–414.
- 1901: Promjenljivost vrsti kod kukaca. – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 12. 4–6: 108–111.
- 1901: Štetni kukci u voćnjaku. – *Danica koledar*. 105–111.
- 1901: Još koju o bolesti srna. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 10. 8: 95–96.
- 1901: Zoološke novosti. – *Nastavni vjesnik*. 9. 447–450.
- 1901: Gubar u Sjevernoj Americi. – *Šumarski list*. 87–89.
- 1902: Mandibulae Dolichopodidarum. – *Verhandlungen des V. Internationalen zoologischen Kongresses*, Berlin, 1901. Jena. 840–846.
1902. Einige Mitteilungen über Blumenbesuch der Bombyliiden. – *Verhandlungen des V. Internationalen zoologischen Kongresses*, Berlin, 1901. Jena. 848–851.
- 1902: Štetni kukci u polju. – *Danica koledar* za 1902. 117–122.
- 1902: Moljac povrća. – *Gospodarski list*. 50. 10. 75.
- 1902: Iz Narodnog zoološkog muzeja. – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 14. 1. pol. 158.
- 1903: Komarci i malarija. – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 15. Prva polovina. 76–91. (Imena suradnika str. III.)
- 1903: Internacionalna ribarska izložba u Beču od 6. do 21. rujna 1902. – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 15. Prva polovina. 111–115 (1–5) (Podatci o piscu → Imena suradnika str. III.)
- 1903: Životinje nametnici čovjeka. – *Vjesnik Županije virovitičke*. 17. 18: 171–173.
- 1904: Popis riba hrvatske faune. – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 16. Prva polovina. 148–169.
1904. Sa mog puta u Kavkaz. – *Prosvjeta*. Zagreb. 12. 14: 430–431; 15: 463–466; 16: 495–498; 17: 527–530.
- 1904: Iz Kavkaza. – *Hrvatski planinar*. 7. 5–6: 33–36.
1904. U Engadin. – *Hrvatski planinar*. 7. 11–12: 81–84.

1905. Iz faune »Muzeja srpske zemlje«. – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 17. Prva polovina. 237.
1. Spisak koleoptera Muzeja srpske zemlje odredio Nedeljko Košanin, Beograd, 1904. 2. Spisak ptica u Muzeju srpske zemlje, Beograd, 1904.
- 1905: Davos (Putopis i opis lječilišta). – *Hrvatski planinar*. 8. 1–2: 28–29.
1906. Entomološki pabirci iz Dalmacije. – *Glasnik Hrv. naravosl. društva*. 9. 346–358.
- 1906: U Engadin. – *Hrvatski planinar*. 8. 1–2: 1–5.
- 1907: Prirodopisna zbirka naših srednjih škola. – *Nastavni vjesnik*. 15 9: 705–708.
- 1907: Kr. nautička škola u Bakru i hrvatska biologijska postaja. – *Nastavni vjesnik*. 15. 10: 749–751.
- 1907: Na Bjelolasicu (1533 m) i Učku (Monte Maggiore, 1396 m). – *Hrvatski planinar*. 1–2: 2–5.
- 1907: Izlet na Viševicu. – *Hrvatski planinar*. 9. 7–8: 49–52.
- 1907: Opredjeljivanje kukaca. – *Lugarski vjesnik*. 13: 25–28.
- 1908: Životinje nametnici čovjeka. – *Pokret*. 5. 20: 9.
- 1908: Stranke u zoologiji. – *Obzor*. 49. 1: 5.
- 1908: Svijet kukaca. – *Gospodarski vjesnik*. 16. 9: 159–162.
- 1908: Svijet kukaca. – *Hrvatska*. br. 68.
1908. Zadruga životinja. – *Pokret*. 5. 90: 5.
- 1909: Oblik životinja. O različitosti oblika i unutar iste skupine i uzroci tome. – *Hrvatska*. 4. 225.
- 1909: Nešto o normalnoj zbici za prirodopis naših srednjih učilišta i malo odgovora g. Krnicu. – *Nastavni vjesnik*. 17. 3: 198–207.
- 1909: Darwin i darvinizam (s portretom). – *Savremenik*. 4. 4: 177–180.
- 1909: Borba čovjeka protiv kukaca. – *Vienac*. 1. (No. 7–8) 61.
1910. Blütenbiologische Beobachtungen an Dipteren. – *Zeitschrift für wissenschaftliche Insektenbiologie*, Berlin. Band 6. Heft 1: 14–17; Heft 2. 57–61.
- 1910: Blütenbiologische Beobachtungen an Apiden. – *Zeitschrift für wissenschaftliche Insektenbiologie*, Berlin. (1. *Apis mellifera*) Band 6. Heft 6–7: 204–207.
- 1910: Predmeti normalne zbirke za zoologiju u našim srednjim školama. – *Nastavni vjesnik*. XVIII. 9: 671–674.
- 1910: Nametnici psa. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 19. 4: 37–40.
- 1910: Nametnici divljači. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 19. 5: 49–52.
- 1910: Riječ o morskom ribarstvu u Dalmaciji i kod nas. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 19. 6: 64–65.
- 1910: Redarstveni pas u službi redarstva, većih posjeda, šumara, lovačkih revira. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 19. 8: 91–92; 9: 100–102.
- 1910: Jegulja. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 19. 10: 111–112 + 114; 11: 121–124; 12: 139–142.
- 1911: Neke izumrle životinje, te takove koje izumiru. – *Šumarski list*. 35. 3: 90–96. (ptice, jelen, vuk, ris, dabar, medvjed i dr.)
- 1911: Zaštita prirode. – *Šumarski list*. 35. 3: 113–116.
- 1911: Zaštita prirode. – *Savremenik*. 6. 4: 269–276.
- 1911–1912: Cvjetovi i kukci. – *Nastavni vjesnik*. 20. 5: 346–350.
- 1911–1912: Zaštitna boja kukaca. – *Nastavni vjesnik*. 20. 10: 762–767.
- 1912: Crvi nametnici s osobitim obzirom na čovjeka. – *Rad JAZU*. 8. 1–77. (Vidi: Djela za opću naobrazbu, knjiga 6).
- 1912: Fauna hrvatskih pećina (spilja), I. (*Fauna cavernorum Croatiae*, I.) – *Rad JAZU*. Knj. 193. 339–364.
- 1912: Prilog poznavanju naših cvrčaka. – *Rad JAZU*. Knj. 193. 365–370.
- 1912: Štetni kukci u gospodarstvu Hrvatske. – *Gospodarska smotra*. 2. 97–104, 129–134, 161–168, 193–202, 225–236, 257–268.
- 1912: O pojavljivanju hrušteva. – *Gospodarska smotra*. 2. 8: 268–272.
- 1912: Otrovnne životinje. – *Javor*. 142–144.
- 1912: Otrovnne životinje. – *Prosvjeta*. 20. 9–10: 382–384.
1912. Muflon kao zgodna divljač. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 21. 8. 86–87.

- 1912: Iskaz korisne divljači i lovu štetnih životinja poubijanih u Hrvatskoj i Slavoniji 1901–1910. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 21.11: 122–124, 134–135.
- 1912: Riječ o našem ribnjačarstvu. – *Gospodarska smotra*. 2. 8: 242–243.
- 1912: Još koju o zaštiti prirode. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 21. 7: 86–87.
- 1912: Pozor na hruštevce. – *Gospodarski list*. 70. 76–77.
- 1912–1913: Iz Hagenbeckovih zapisaka. – *Pobratim*. 1912–1913. 23. 19: 197–198. 1. Lov na životinje u Sudanu, 2. Prijenos životinja iz Sudana.
- 1913–1914. 1. Čud lava i tigra u sužanjstvu, 2. Svašta o slonovima, 3. O orangutanima i čimpanzama. – *Pobratim*. 24. 9: 140–142,
- 1913: Entomologička opažanja hrvatske faune. Kurze Zusammenfassung. I. Coleoptera. – *Rad JAZU*. Knj. 195. 213–225.
- 1913: Prilog fauni cvrčaka Hrvatske. – *Rad JAZU*. Knj. 195. 207–212.
- 1913: Die angewandte Entomologie in den Vereinigten Staaten. – *Gospodarska smotra*. 3. No. 8.
- 1913: Borba protiv štetnih kukaca kod nas. – *Gospodarska smotra*. 8. 236–238.
- 1913: Riječ o nomenklaturi i terminologiji. – *Šumarski list*. 37. 3: 121–123.
- 1913: Rusa pilatka (*Lophyrus rufus*). – *Šumarski list*. 37. 7: 282–287.
- 1913: Prijateljavanje mrava s drugim kukcima. – *Prosvjeta*. 21. 1: 26–28.
- 1913: Štošta o šljukama. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 12: 133–134.
- 1913: Telegraf, sprava za motrenje životinja. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 22. 12: 135–136.
- 1914: Neke prirodne knjige za biologiju. – *Nastavni vjesnik*. 23. 225–228.
- 1914: Borba protiv štetnih kukaca kod nas. – *Narodna obrana*, Osijek. 22. 13: 5; 19: 5. Preštampano iz *Gospodarske smotre*, 1913. 4. 8: 236–238.
- 1914: Još koju o rusoj pilatki (*Lophyrus rufus*). – *Šumarski list*. 38. 4: 167–170.
- 1914: Prilog k terminologiji i nomenklaturi podkornjaka. – *Šumarski list*. 38. 10–11: 429–431.
- 1914: O našim šljukama. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 21. 2: 13–15; 3: 32–34; 6: 65–66.
- 1914: Iz statistike naših gnjetela. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 22. 10: 109–110. (O lovu i uzgoju fazana)
- 1914: Lovstvo i zaštita životinja. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 23. 1: 2–3.
- 1914: Lovstvo i kultura tla. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 23. 5: 49–50.
- 1914: Planinarstvo i prirodopis. – *Hrvatski planinar*. 18. 7: 114–116.
- 1914–1915: Riječ o hrvatskoj zoološkoj terminologiji. – *Nastavni vjesnik*. 23. 3: 181–183.
- 1914–1915: Gradja za hrvatsku zoološku terminologiju. – *Nastavni vjesnik*. 23. 9: 669–672.
- 1914–1915: Iz statistike naše divljači. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. 1913. 23. 11: 121–122; 1915. 24. 1–2: 4–5; 3–4: 24; 9–12: 72–73.
- 1915: Adatok a horvát barlangi faunas ismerétéhez (Beitrag zur Kenntnis der Höhlenfauna Kroatiens). – *Barlangkutató*, Budapest. 3. 63–71 + 109–110.
- 1915: Blütenbiologische Beobachtungen an Apiden. 2. Nachtrag (*Apis mellifera*) – *Zeitschrift für wissenschaftliche Insektenbiologie*. Band 11. Heft 7–8: 169–174.
- 1915: Einige Worte über die Schreibweise von Orts-, Personen- und Autorennamen. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 27. 1: 56–57.
- 1915: Fauna hrvatskih pećina (spilja), II. (*Fauna cavernorum Croatiae*, II.). – *JAZU, Prirodoslovna istraživanja Hrvatske i Slavonije*. 7. 3–22; *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnoga razreda*, JAZU. Sv. 6. Rasprava br. 2 str. 2.
- 1915: Notizen aus dem Kroatischen zoologischen Landesmuseum. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 27. 58–59.
- 1915: Podkornjaci Hrvatske (*Scolytidae Croatiae*). – *Šumarski list*. 39. 3–4: 53–75.
- 1915: Scolytidae Croatiae (Autoreferat). – *Entomologische Blätter*, Berlin. Jahrgang 11. 154–159.
- 1915: Bor iz okolice Skrada oštećen po borovu likotoču. Po fotografskoj snimci R. Tredla. – *Šumarski list*. 39. 5–6: 132–134.
- 1915: Šiške naših hrastovih šuma. – *Šumarski list*. 39. 5–6: 134–138.
- 1915: Sredstvo proti gubaru u Americi. – *Šumarski list*. 39. 11–12: 291–293 (1–5).

- 1915: Družba za međusobno pomaganje u životinja. O pojavi simbioze kod nekih moruzga, meduza, rakova i riba. – *Priroda*. 5. 1: 3–8; 2: 27–31; 3: 36–40.
- 1915: Kukci koji prenašaju bolesti. 1. Uši, 2. Komarci, 3. Buhe. – *Priroda*. 5. 5: 74–75; 7: 121–123; 10: 151–152
- 1915: Branimo se od štetnih kukaca. – *Zadugar*, koledar hrv. seljačkih zadruga. 92–94.
- 1915: Beiträge zur Kenntnis der Höhlenfauna Kroatiens. – *Barlangkutató*, Budapest. 3 (2): 63–71, 109–110.
- 1915: Riječ o hrvatskoj zoološkoj terminologiji. – *Nastavni vjesnik*. 23. 3: 181–183.
- 1915: Prilog za nomenklaturu u opsegu srednjoškolske obuke. – *Nastavni vjesnik*. 23. 5: 175–189, 305–315.
- 1915: Građa za hrvatsku zoološku terminologiju. – *Nastavni vjesnik*. 23. 9: 669–672.
- 1916: Blütenbiologische Beobachtungen an Apiden (3. *Bombus*). – *Zeitschrift für wissenschaftliche Insektenbiologie*, Berlin. Band 12, Heft 11–12: 310–318.
- 1916: Einige Worte über die kroatische Fauna. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 28. Sv. 3–4: 49–50.
- 1916: Literarni podaci za faunu Hrvatske. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 28. 1: 52–59.
- 1916: Kukci koji su dobili ime po Hrvatskoj. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 28. 3–4: 106–108.
- 1916: O komarcima malarije (sa sl.). Iz predavanja dra Langhoffer na liječničkom sastanku u Zagrebu 13. VII. 1916. – *Liječnički vjesnik*. 38. 11: 322–325.
- 1916: Otrovnne životinje. – *Novosti*. 10. 142: 2.
- 1916: Kako dugo žive životinje u sužanjstvu. – *Novosti*. 10. 234: 3.
- 1916: Više gospodarsko učilište u Križevcima. – *Gospodarska smotra*. 7. 1–3: 2–3.
- 1916: Pamuk u Irigu. – *Gospodarska smotra*. 7. 7–9: 249–250.
- 1916: Rakarstvo. – *Gospodarska smotra*. 7. 10–12: 359–360.
- 1916–1917: Die Mundteile der Hymenopteren, insbesondere der Apiden. – *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnog razreda JAZU 1867–1914*. str. 240–241.
- 1916–1917: Beiträge zur entomologischen Fauna Kroatiens. Rhinchota [sic!], I. (1885–1897) – *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnog razreda JAZU 1867–1914*. str. 242.
- 1916–1917: Beiträge zur entomologischen Fauna Kroatiens. Coleoptera, I. (1886–1897). – *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnog razreda JAZU 1867–1914*. str. 242.
- 1916–1917: Fauna hrvatskih pećina (spilja), I. (Fauna der kroatischen Höhlen, I.). – *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnog razreda JAZU 1867–1914*. str. 242.
- 1916–1917: Beitrag zur Kenntnis der heimischen Zikaden. – *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnog razreda JAZU 1867–1914*. str. 243.
- 1916–1917: Beitrag zur Zikadenfauna Kroatiens. – *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnog razreda JAZU 1867–1914*. str. 243.
- 1916–1917: Entomologische Beobachtungen der Fauna Kroatiens. – *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnog razreda JAZU 1867–1914*. str. 244.
- 1916–1917: Die parasitischen Würmer mit besonderer Rücksicht auf jene des Menschen. – *Izvoješća o raspravama Matematičko-prirodoslovnog razreda JAZU 1867–1914*. str. 244.
- 1917: Beiträge zur Dipteren-Fauna Kroatiens. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 29. 1–2: 49–53.
- 1917: O našem zoologijskom muzeju. – *Hrvatska njiva*. 1. 32: 572–574.
- 1917: Smokvin potkornjak i ini štetnici smokve. Prema rukopisu i bilješkama prof. Ant. Korlevića. – *Šumarski list*. 41. 3–4: 64–76
- 1917: Tamanimo štetne kukce. – *Gospodarski list*. 75. 9: 101–102.
- 1917: Tamanimo štetne gusjenice i njihove leptire. – *Gospodarski list*. 75. 9: 102.
- 1917: Tamanimo štetne kornjaše. – *Gospodarski list*. 75. 13: 162.
- 1917: Tamanimo i ine štetne kukce. – *Gospodarski list*. 75. 17: 212.
- 1917: Korisni kukci. – *Gospodarski list*. 75. 18: 223–224. (Ime pisca prema popisu suradnika)
- 1917: Prirodopis u našim školama. – *Hrvatska njiva*. 1. 7: 79–80.
- 1917: Ulješura. – *Priroda*. 7. 1: 6–9.
- 1917: Gojenje pamuka u Irigu. – *Sriemske novine*. 30. 4: 4. (Iz *Gospodarske smotre*)

- 1917: Invalidi i pčelarenje. – *Narodna zaštita*. 1. 14: 4.
- 1917–1918: O prirodopisu, a napose o zoologiji u našim srednjim školama. – *Nastavni vjesnik*. 26. 9: 542–546.
- 1918: Beiträge zur Dipterenfauna Kroatiens, II. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 30. 1–4: 132–135.
- 1918: Literarni podaci za faunu Hrvatske, II. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 30. 1–4: 152–156. (1–41)
- 1918: Štetni kukci na vočkama. – *Gospodarski koledar*. 79–84.
- 1918: Da li je ribarenje motorima na moru štetno? – *Gospodarska smotra*. 9. 9–12: 229–231. – *Šumarski list*. 51. 3: 141–143.
- 1918: Iz života mrava. – *Priroda*. 8. 3: 49–57; 4: 88–92; 5: 106–111.
- 1918–1919: O učeničkim prirodopisnim zbirčicama. – *Omladina*, Zagreb. 2. 1–3: 45–46.
- 1918–1919: O učeničkim prirodopisnim zbirčicama. – *Omladina*, Zagreb. 2. 8: 185–186.
- 1919: Beiträge zur Dipterenfauna Kroatiens, III. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 31. 1: 125–139.
- 1919: Školske šetnje s prirodopisne strane. – *Narodna zaštita*. 3. 9–12: 381–382.
- 1919: Nešto o kukcima. – *Gospodarski list*. LXXVII. 12: 127.
- 1919: Uništavajmo štetne kukce. – *Gospodarski list*. 78. 14: 155–156.
- 1919: Naši pomagači u borbi protiv štetnih kukaca. – *Gospodarski list*. 78. 15: 170–171.
- 1919: Zbirka maraka prema crtežu. Mala zoologija u filateliji. – *Filatelista*. 1. 1. 8: 161–164; 9: 178–180.
- 1919: Praživi kod dizenterijskih pojava. – *Liječnički vjesnik*. 41. 11: 577–578.
- 1919: Nešto o poznavanju bilja. – *Vjesnik ljekarnika Kr. SHS*. 1. 4: 100–101.
- 1919: Nešto o običnim crvima nametnicima čovjeka. – *Vjesnik ljekarnika Kr. SHS*. 1. 5: 151–152, 168–169.
- 1919–1920: Gradja za hrvatsku zoologičku terminologiju. – *Nastavni vjesnik*. 28. 5: 206–208.
- 1920: Beiträge zur Dipterenfauna Kroatiens. IV. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 32. 1: 57–63.
- 1920: Kukci štetnici domaćih životinja. – *Gospodarski list*. 78. 2–5: 28; 6–7: 109–111.
- 1920: Pabirci nomenklature za šumsku zoologiju. – *Šumarski list*. 44. 4–6: 39–40.
- 1920: Što skuplja naša pčela medarica. – *Gospodarski list*. 78. 2–5: 27–28.
- 1920: Pčela preko zime. Legla u proljeće. – *Gospodarski list*. 78. 8: 49
- 1920: O čeljustima pčele. Napose o rilcu. – *Jugoslavenski pčelar*. 1. 3: 5–7.
- 1920: Pčela medarica i cvijet bilja. – *Jugoslavenski pčelar*. 1. 4: 3–5; 5–6: 12–13.
- 1920: Pčelarsko bilje. – *Jugoslavenski pčelar*. 1. 5–6: 13–14.
- 1920: Nešto o biljci *Scopolia* kao pučkom sredstvu. – *Vjesnik ljekarnika Kr. SHS*. 2. 24: 409–410.
- 1920: Metilj ljetni. – *Gospodarski list*. 78. 17: 201.
- 1920: Pčelinji med u njezi bolesnika. – *Pčela*. 7. 6: 81–83.
- 1920: Dvije obične trakavice (pantličare) čovjeka. – *Glas apotekarstva*. 2. 14–15: 113–114.
- 1921: Potkornjaci (Scolytidae). – *Šumarski list*. 45. 1/3: 21–47.
- 1921: Malaria i njeni uzročnici. – *Priroda*. 11. 6: 105–109.
- 1921: Malaria i njeni uzročnici. – *Vjesnik ljekarnika Kr. SHS*. 3. 13–14; 194–196.
- 1922: Ustrojstvo pčele medarice obzirom na njezinu zadaću. – *Jugoslavenska pčela*. 3. 11–12: 92–94.
- 1922: Ustroj čebele s obzirom na njeno ulogo. – *Slovenski čebelar*. 25. 10–12: 137–138.
- 1922: Das Nationalmuseum in Nöthen. – *Zagreber Tagblatt*. 37. 299: 2–3.
- 1922: O groznici i malariji. – *Šumarsko-lovački kalendar*. Zagreb.
- 1923: Pčela medarica. – *Jugoslavenska pčela*. 4. 11–12: 84–92.
- 1924: Uništavanje gusjenica. – *Gospodarski list*. 81. 10: 3.
- 1924: Kukci štetočinje. – *Uzorni ortlar*. 2. 1: 1–2; 2: 4; 3: 5–6; 4: 3–4, 6: 2–3; 7: 2–3; 8: 6; 9: 3–4; 10: 3–4; 11: 3; 12: 2–3.
- 1924: Šiške naših hrastova. – *Šumarski list*. 48. str. 134.
- 1924: Uspješno sredstvo protiv gusjenica. – *Šumarski list*. 48. 3: 137–138.

- 1924: Briga kukaca za potomstvo. – *Priroda*. 14.7/8: 109–118. Vidi članak u istom časopisu 1925. 1: 8–12.
- 1924: Biser u krljušti ribe. – *Jugoslavenski kemičar*. 2. 17: 4–5. (Ime pisca iz kataloga Sveučilišne knjižnice).
- 1924: Sedef. – *Jugoslavenski kemičar*. 2. 22: 5.
- 1924: Smrekov potkornjak u Čehoslovačkoj. – *Šumarski list*. 48. 7: 327–335.
- 1925: Riječ o gusjenici gubara i rodbine. – *Šumarski list*. 49. 3: 192–193.
- 1925: Gusjenice prelaca u našim hrastovim šumama i obrana od njih. – *Šumarski list*. 49. 12: 759–761.
- 1925: Gospodari, štedite ptice! – *Uzorni vrtlar*. 3. 1: 6.
- 1925: Pčela medarica. – *Uzorni vrtlar*. 3. 1: 8–9; 2: 20–21; 3: 34.
- 1925: Pčela medarica razlikuje oblik, miris i boju cvijeta. – *Pčela*. 6. 1: 14.
- 1925: Štetočine uljike. – *Uzorni vrtlar*. 3. 4: 46–47.
- 1925: Kako se brinu za sebe ličinke kukaca. – *Priroda*. 15. 1: 8–12. Vidi članak u istom časopisu iz 1924, 7–8: 109.
- 1925: Zoološki vrt u Zagrebu. – *Obzor*. 66. 307: 2.
- 1925: Sipja kostr za ptice u kletki. – *Jugoslavenski kemičar*. 3. 1: 4.
- 1926: Najvažniji štetnici hrastovih šuma – U: Pola stoljeća šumarstva 1876–1926. Zagreb. 386–393.
- 1926: Gubar i sušenje naših hrastovih šuma. – *Glasnik za šumske pokuse*. 1. 149–223.
- 1926: Kornjaši štetočinke na povrću. – *Uzorni vrtlar*. 4. 2: 16–17; 4: 38; 5: 50.
- 1926: Dužina rilca pčele medarice. – *Pčela*. 7: 129–130.
- 1926: Pčela medarica prema svojoj rodbini. – *Jugoslavenski pčelarski pregled*. 1: 40.
- 1926: Liječenje biljem. Praktične upute o upoznavanju, spremanju i uporabi ljekovitog bilja. I. izd. Zagreb. – Jugoslavenska štampa, 1–16. Izdao novinar Vladimir Horvat.
- 1926: Obrana od gusjenica god. 1926. (Molba svima) – *Šumarski list*. 50. 2: 138–140.
- 1926: Štetočinke naših hrastovih šuma. – *Šumarski list*. 50. 12: 640–644. (1–7)
- 1926: Buhač kao insekticid. – *Jugoslavenski Lloyd*. 18. 23: 2.
- 1926: Privredna važnost dalmatinskog buhača. – *Obzor*. 68. 19: 4.
- 1026: Sušenje naših hrastovih šuma. Glavni uzročnici gusjenice gubara. Kako ćemo sačuvati naše glasovite šume. – *Obzor*. 68. 1202. 40: 4.
- 1926: Naš zoološki vrtić. Povodom godišnjice koncem juna 1925. – *Hrvat*. 7. br. 1965. 4.
- 1926–1927: Kukuruzni moljac, pogibao za kukuruz. – *Hrvatski glas*, Slav. Brod. 1. 31: 3.
- 1927: Gubar i sušenje naših hrastovih šuma. I. Dodatak. – *Glasnik za šumske pokuse*. 2: 159–233. (1–94)
- 1927: Prilog poznavanju kukaca štetočinja našeg Primorja. – *Glasnik za šumske pokuse*. 2: 186–210.
- 1927: Uništavajmo gubara. – *Šumarski list*. 51. 3: 141.
- 1927: Aeroplan u obrani šuma od gusjenica. – *Šumarski list*. 51. 3: 141–143.
- 1927: Još o gubaru. – *Šumarski list*. Nov./Dec. 525–526.
- 1927: Štetočinke hrasta osim gubara. – *Glasnik za šumske pokuse*. 2. 150–185.
- 1927: Štetočinke hrasta prema sušenju hrastovih sastojina. – *Glasnik Entomološkog društva Kralj. SHS*. Beograd. 2. 1: 1–3.
- 1927: O sušenju naših hrastovih šuma. – *Poljoprivredni glasnik*. Novi Sad. 7. 3: 2–3.
- 1927: O kukuruznom moljcu. – *Poljoprivredni glasnik*. Novi Sad. 7. 5: 7–8. (ćir.)
- 1927: Iz upravne judikature. – *Lovačko-ribarski vjesnik*. str. 121.
- 1927: Otvorenje novog doma Zemaljskog zavoda za pčelarstvo u Erlangenu 30. maja 1927. – *Pčela*. 7. 11: 163–164.
- 1927: Obrana od uši i druge gamadi. – *Ferijalna kolonija*. 1. 4: 66.
- 1927: Pčelac 5. decembra živ na grani. – *Pčela*. 8. 7: 101.
- 1927: Pčelarstvo Centralnog pčelarskog društva u Zagrebu na Zagrebačkom zboru. – *Pčela*. 8. 10: 149–150.

- 1927: Umjetna oplodnja pčelinje matice. – *Pčela*. 8. 12: 186–187.
- 1927: Liječenje biljem. Zagreb. [2. izd.]
- 1927: Internacionalni kongres zoologa u Budimpešti. – *Jugoslavenski Lloyd*. XIX. 219: 2–3.
- 1927: Ulješura. – *Priroda*. 7. 1: 6–9.
- 1928: Beiträge zur Dipteren-Fauna Kroatiens. – *Glasnik Hrv. prirodosl. društva*. 39–40. (za god. 1927. i 1928.): 242–251.
- 1928: La faune des insects nuisibles du Karst. – *Le Kast Yougoslavie*. Min. forêts Roy SCS. Zagreb. 66–72. + 2 tabl.
- 1928: O insektima štetočinjama na području Inspektorata za pošumljavanje u Senju godine 1927. – *Šumarski list*. 52. 4: 198–200.
- 1928: Hrastov moljac u našim hrastovim šumama. – *Šumarski list*. 52. 10/11: 442–443.
- 1928: IV. Sveslavenski zbor i Sveslavenska pčelarska izložba u Pragu 3.–10. jula 1927. – *Pčela*. 8. 8: 113–116.
- 1928: Četvrti Jugoslavenski [sic!] zbor i Sveslavenska pčelarska izložba u Pragu. – *Poljoprivredni glasnik*. Novi Sad. 8. 10: 1–2. Sl. na str. 3. (ćir.)
- 1928: Međunarodno znanstveno vijeće u Rimu 2.–7. nov. 1927. – *Gospodarski list*. 87. 1: 18.
- 1928: Međunarodno znanstveno vijeće u Rimu 2.–7. nov. 1927. – *Jugoslavenski Lloyd*. 19. 269: 2.
- 1928: Znanstveni pčelarski zavod Dole. (Sjajni pčelinjak dra Rašina u Libčekovu. – *Pčela*. 9. 2: 22–24.
- 1928: O ždrijelnim žlijezdama pčele medarice. – *Pčela*. 9. 3: 35–36.
- 1928: Sreten M. Adžić i njegovo nastojanje oko pčelarstva. – *Pčela*. 9. 10: 145–147.
- 1928: Med i njegova korist u kućanstvu. – *Uzorni ortlar*. 8. 2–3: 13–15. Iz *Uzornog gospodara*. 1: 2–3.
- 1928: O obrani proti kukcima štetočinjama kulturnog bilja. – Povodom vijesti glede projekta Zakona o suzbijanju biljnih bolesti. Zagreb, 19. okt. – *Jugoslavenski Lloyd*. 20. 141: 5.
- 1928: O našem pčelarstvu kao privrednoj grani. – *Jugoslavenski Lloyd*. 20. 216: 2–3.
- 1928: O našem pčelarstvu kao privrednoj grani. – *Pčela*. 11: 161–163. (preštampano iz *Jugosl. Lloyd*)
- 1929: Les insects nuisibles aux arbre fruitières, principalement en Croatie, Slavonie et Dalmatie. – XIVème Congrès international d'agriculture. Bucarest.
- 1929: Le déperissement du chêne en Yougoslavie, spécialement dans la Slavonie. – *Revue de Eaux et Forêts*. Nancy. 763–765.
- 1929: O kukuruznom moljcu. – *Poljoprivredni glasnik*. Novi Sad. 9. 6: 1–3. (ćir.)
- 1929: Kukci štetočine na ruži. – *Uzorni ortlar*. 9. 8: 53–54.
- 1929: Kukci (insekti) štetočine i obrana od njih. – *Glasnik Ministarstva poljoprivrede i voda*. Beograd. 7. 27: 53–55. (ćir.)
- 1929: Sredstva za obranu od kukaca štetočinja. – *Gospodarski list*. 88. 2: 28.
- 1929: Organizacija zajedničke obrane proti kukcima štetočinama. – *Gospodarska smotra*. 1/2: 41.
- 1929: Napredno pčelarstvo i pčelarska paša. – *Pčela*. 10. 10: 146–147.
- 1929: Pčelarstvo na Zagrebačkom zboru. – *Pčela*. 10. 10: 150–151. (Preštampano iz Zborovog dnevnika)
- 1929: Pčelarske bilješke iz Primorja. – *Pčela*. 10. 10: 154–155.
- 1929: Liječenje biljem. 3. izd. – Knjigu izdao novinar Vladimir Horvat, Zagreb.
- 1929: Kukci štetočinke u zalihama žita. – *Poljoprivredni glasnik*. Novi Sad. 9. 20: 1–2. (ćir.)
- 1929: Malo odgovora drugu Veseliću. – *Filatelista*. 11. 3: 19–20.
- 1929: Žigovi beogradske Ministarske poštanske stanice. – *Filatelista*. 11. 4: 44–45.
- 1929: Das massenhafte Eingehen der Fichten in Jugoslawien von entomologischer Seite betrachtet. – Xe Congrès international de Zoologie.
- 1930: Kukci štetočinke u našem gospodarstvu i šumarstvu i obrana od njih. – Godišnjak Kr. Sveučilišta u Zagrebu 1924/25–1928/29. 747–753.
- 1930: Žilogriz kao štetočina voćaka. – *Glasnik Ministarstva poljoprivrede i voda*. Beograd. 8. 32: 149–152.

1930: Grozdov moljac prugasti (*Conchylis Clysia ambiguella*). – *Gospodarske novine*. 6. 25: 162.

1930: Malo o pčelama i pčelarstvu. – *Narodna zaštita*. 4. 8–12: 321–322.

LANGHOFFER, A. & BARANOV, N., 1930: Prilog poznavanju entomološke faune Hrvatske i susjednih krajeva s obzirom na malariju. – *Agronomski glasnik*. 1.(2) 3. 107–109.

Skupina sudionika II. zбора Entomološkog društva Kraljevine SHS na ekskurziji u šumi Carski gaj kraj Capraga, zaraženoj gubarom, 6. lipnja 1927. S lijeva: dr. Željko KOVAČEVIĆ, Poljoprivredna kontrolna i ogledna stanica Osijek; Alfred BISKONTINI, bankovni činovnik Zagreb; Robert WEINGÄRTNER, kapetan u m. Zagreb; Božidar HERGULA, asistent Poljopr. kontr. i ogl. stanica Zagreb; dr. August LANGHOFFER, profesor Poljoprivredno-šumarskog fakulteta Zagreb; dr. Julije WAGNER, profesor Poljoprivrednog fakulteta Beograd; prof. Franjo OPERMAN, Poljopr. kontr. i ogl. stanica Zagreb; dr. Mihajlo GRADOJEVIĆ, docent Poljoprivrednog fakulteta Beograd i Nikola BARANOV, Higijenski zavod Skoplje. Snimio Zdravko Lorković, asistent Medicinskog fakulteta Zagreb.

Zusammenfassung

AUGUST LANGHOFFER

Der verdiente kroatische Zoologe und Entomologe
anlässlich des 150. Geburtsjahres und 70. Todesjahres

B. Britvec

August Langhoffer wurde 1861 in Kiszács bei Novi Sad (Neusatz) im damaligen Ungarn geboren. Das naturwissenschaftliche Studium begann er in Zagreb und beendete in Wien. Im Jahre 1888 erlangte er in Jena den Doktorgrad mit der Dissertation *Beiträge zur Kenntnis der Mundteile der Dipteren*. Als Lehrer diente er am Gymnasium in Rijeka, an der Nautik- und Handelsschule in Bakar, an den Gymnasien in Senj, Osijek und Zagreb. Mit der These *Entwicklung sozialer Beziehungen bei Insekten* habilitierte er 1895 in Zagreb zum Privatdozenten. Von 1895/96 lehrte er Entomologie an der Philosophischen Fakultät in Zagreb, und von 1901/02 bis 1926/27

hielt er auch andere zoologische Vorlesungen. 1901 wurde er zum Direktor der Zoologischen Abteilung des Kroatischen Nationalmuseums in Zagreb. An der neu-eröffneten Medizinischen Fakultät in Zagreb hielt er 1918 Vorlesungen aus allgemeiner Biologie (Zoologie) und 1918/19 auch an der damaligen Forstwissenschaftlichen Akademie in Zagreb. Von 1919 bis 1929 lehrte er auf Honorarbasis land- und forstwirtschaftliche Entomologie an der Land- und Forstwissenschaftlichen Fakultät in Zagreb. 1927 wurde er in Ruhestand versetzt und starb 1940 in Zagreb.

Als Zoologe beschäftigte sich A. Langhoffer vorwiegend mit der Entomologie. Am meisten untersuchte er die Zweiflügler (Diptera) und Hautflügler (Hymenoptera). Er untersuchte die Boden- und Wasserfauna. Als erster untersuchte er systematisch die Höhlenfauna Kroatiens und beschrieb fast hundert Höhlen. Zu wissenschaftlichen Zwecken reiste er außer durch kroatische Gebiete auch durch den Mittelmeerraum, die Schweiz sowie den Kaukasus. 1909 gründete er zusammen mit A. Korlević die Entomologische Sektion der Kroatischen biologischen Zentrale als erste Form der organisierten entomologischen Arbeit in Kroatien sowie auch auf einem breiteren Gebiet.

A. Langhoffer veröffentlichte über 330 wissenschaftliche Beiträge und Fachberichte sowie populärwissenschaftliche Artikel aus allgemeiner und angewandter Entomologie, Zoologie, Naturschutz, Ökologie, Jagd- und Fischkunde sowie zoologischer Nomenklatur, Terminologie und Unterricht in etwa 70 Zeitschriften und Publikationen. Ein Teil seiner Beiträge wurde in der damaligen Jugoslawischen Akademie der Wissenschaften und Künste veröffentlicht.

Vom besonderen Wert sind seine Untersuchungen über den Aufbau der Mundteile der Dipteren (1888, 1891) und Hymenopteren, besonders bei den Bienen (Apidae, 1895, 1897, 1898) sowie über das Verhalten dieser Insekten zu den Blumen (1910, 1915). Er schrieb über die Höhlenfauna Kroatiens (1912, 1915) sowie über die Wanzen (Heteroptera), Käfer- (Coleoptera) (beide 1899, 1917) und Schmetterlingsfauna (Lepidoptera, 1900) und bearbeitete (1915, 1921) 102 Borkenkäferarten Kroatiens (Scolytidae). Er beschrieb (1917, 1918, 1919, 1920, 1928) 1321 Arten von Zweiflüglern und seine Sammlung, jetzt im Kroatischen naturwissenschaftlichen Museum, enthält 15 000 Exemplare und war für damalige Zeiten die vollständigste Darstellung dieser Insekten in unserem Gebiet.

Er veröffentlichte ferner ein Verzeichnis der Fischfauna Kroatiens (1901) sowie eine bemerkenswerte Arbeit über die Würmer-Parasiten mit besonderer Rücksicht auf jene des Menschen (1912). Darüber hinaus untersuchte er die Urtierchen (Protozoa), Weichtiere (Molusca), Schnecken (Gastropoda), Tausendfüßler (Myriapoda), Krebse, Vögel und Fledermäuse.

Er veröffentlichte die Bibliographie der Koleopteren Kroatiens (1916, 1928) sowie Beiträge über den Aufbau für die kroatische entomologische (1897) und zoologische Terminologie (1914/15, 1919/20). In über 100 Beiträgen schrieb er über die wirtschaftlichen Schädlinge, über die Probleme des Sterbens von Eichenwäldern Kroatiens, über die wichtigsten Waldschädlinge (1899, 1900, 1924, 1927), besonders über den Schwammspinner (damals als *Ocneria dispar* bekannt, 1926, 1927).